

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

In II. III. IV. Præceptum De Juramentis, Votis, Observatione Festorum, & Jejuniorum, ac obligatione Pietatis & Observantiæ erga Majores: Charitate & Misericordia erga proximum. Pars III.

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio III. Votorum, ac Juramentorum Dispensatio ac Relaxatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60022)

& liberæ dispositioni subiectam irritari potest ab alio, quemadmodum & vota. Sic Summus Pontifex potest suo arbitrio irritare omnia iuramenta circa beneficia Ecclesiastica instituenda, distribuenda, augenda, minuenda: quippe in quibus plenam potestatem noscitur habere *c. 2. De præbend.* Item Episcopus iuramenta suorum Clericorum circa res suæ potestati subiectas; ut si Clericus raverit se vestes sacras commutaturum, loco necessarium, nisi debita solverit, liberè rescindere potest. Quia & sæcularis potestas hac ratione quoque potest irritare iuramenta, v. g. cogendo aliquem ad Magistratum, non obstante iuramento, ut legitur in iure, apud *Laym. cit.* in fine.

S E C T I O III.

*Votorum ac Juramentorum Dispensatio**ac Relaxatio.*

S U M M A R I U M.

38. *Ad validam voti vel iuramenti dispensationem requiritur iusta & rationalis causa: Quales præcipue*
 39. I. Imperfecta deliberatio, seu imperfectio actus
 40. II. Notabilis difficultas exequendi votum.
 41. III. Damnum spirituale, vel corporale votum
 42. IV. Majus bonum proventurum.
 43. V. Que ad n. 47. assignantur quatuor regule dispensationis bene observandæ.
 47. *Est obligatio votorum sit juris naturalis, datur in ecclesia DEI certa potestas in eis dispensandi*
 48. *Et quidem I. Ordinaria respectu omnium fidelium omnibus omnino votis in Summo Pontifice, & in Universali Pastore.*
 49. *Ac pariter etiam Ordinaria in Episcopis respectu suorum Diœcesanorum in omnibus votis Pontifici non referenda*

50. Sicut & Prælati Regulares Exempti, ut Generales, Provinciales. Abbates, & præpositi absoluti ordinariam potestatem habent dispensandi in omnibus votis Papæ non reservatis suorum subditorum.
52. Non item Prælati Religionum non Exemptarum nisi id eis vel ex consuetudine, vel Episcopi licentiâ commissum sit.
53. Cum quibus & qualiter dispensare possint habentes potestatem delegatam.
54. In quibus, & qualiter in votis dispensare possint privilegiati, seu Confessarii Mendicantes.
56. Vota reservata de facto sunt quinque: I. Votum Religionis 2. Castitatis integra & perpetua. 3. Peregrinationis ad S. Sepulchrum; 4. Romanæ ad limina Apostolorum Petri & Pauli, & 5. Compostellanæ ad S. Jacobum.
57. Quorum reservatio cum sit odiosa, strictè interpretanda est, ita ut tunc solum hæc vota reservata censeantur.
58. I. Si sunt vota proprie dicta, hoc est, Deo facto, non se facta sint B. Virgini, vel sanctis (doctrina notabilis) Et
59. II. Si sint vota perfecta, hoc est perfecte voluntaria.
NB. Et
60. III. Determinata; Ac
62. IV. Absoluta; unde reservata non sunt, si sint pœnalia, vel solum conditionata; hoc est per modum pœnæ, vel sub conditione emissa, NB. Usque ad n. 67.
67. Usque ad n. 71. circa prædicta vota Papæ reservata resolvuntur varii casus Confessariis valde notabiles.
71. Quando in prædictis votis Pontifici reservatis dispensare possit Episcopus, urgente necessitate?
74. Quando Episcopus dispensare possit, saltem per accidens
- I. Votum Castitatis, vel Religionis emissum, & dispensandum ante Matrimonium.
75. II. Quando tale votum emissum ante, & dispensandum post Matrimonium?
76. III. Quando emissum, & dispensandum post matrimonium.
79. In quo Privilegiati conveniant cum Episcopis quoad dispensationes Votorum, & in quo differant ab iis.

ASSERTIO III.

37 **D**ispensatio voti, ac relaxatio juramenti, est ablatio, seu remissio obligationis totalis eorum ob justam, & rationabilem causam facta ab habente potestatem spirituales juris dictionis in personam voventis, vel jurantis in casu, ut alioquin vota & juramenta valita essent, & obligarent. Est in terminis brevis Assertio, sed multæ satis explicatio.

§. I.

Ob justam & rationabilem causam.

38 **T**am ad validam, quàm ad licitam dispensationem voti, vel juramenti relaxationem requiritur justa, & rationabilis causa. Omnes. Ratio & differentia dispensationis ab irritatione est, quòd irritatio fiat per potestatem dominatorem in personam voventis, vel jurantis, aut ipsam materiam votò, vel juramentò promissam ab alio, qui irritans velut Dominus ac proprio suo nomine disponit de alterius promissione, vel re ab altero promissa, tanquam de re sua, propriumque jus ac potestatem exercet: & ideò irritatio etiam absque omni justa, ac rationabili causa facta, seu per tamen valida est, imò plerumque etiam licita, ut ex probabili sententia supra dictum. At verò dispensatio fit per potestatem spirituales, & Ecclesiasticam gubernativam, seu jurisdictionis tantum ab ipso DEO collatam Ministris Ecclesiæ, qua virtute clavium per modum judicii, & absolutionis tollitur obligatio voti, vel juramenti, seu vinculum illud, quò quis se DEO devinxerat per promissionem DEO factam, vel invocationem Divini No-

minis confirmatam: ideoque dispensans, vel relaxans votum, vel juramentum minimè agit nomine proprio, & tanquam de re sua, sed agit nomine, & auctoritate ipsius DEI talem potestatem ad bonum regimen, & salutem animarum committentis, vi illius: *quodcunque ligaveris: & quodcunque solveris* &c. Atqui DEUS non confert talem potestatem homini, seu Prælatis Ecclesiæ ad dissolvendas obligationes sibi factas per vota, vel juramenta, temerè, & absq; omni justa vel rationabili causa; neque enim potestas dispensandi in jure Superioris, nempe ipsius Dei, Prælato Ecclesiastico collata est in destructionem, sed in ædificationem, quatenus nimirum ad salutare regimen animarum, bonum commune, justa & rationabili causa, necessarium, vel utile quandòq; dignoscitur, ejusmodi vincula subinde relaxare: ergò dispensatio voti vel relaxatio juramenti absque justa, rationabili causa facta, non tantum illicita, sed etiam invalida est, quippe excedens potestatem homini collatam à DEO.

Causa legitima dispensandi vota.

Precipue sunt sequentes: Imperfecta deliberatio: Notabilis difficultas exequendi: Damnum spirituale, vel corporale voventis: Majus bonum ex dispensatione proventurum. Percurro breviter singula.

I. *Imperfecta deliberatio*, seu imperfectio actûs voventis: eaque ex triplici capite. Ratione *teneræ ætatis*. Ut si quis in tenera adhuc ætate post tamen septimum annum, votum emisit, præsertim ante pubertatem, meretur dispensationem etiam

tiam totalem sine commutatione aliqua adiuncta.
 Nam benignitas est Dei non ita rigidè acceptantem
 tum in tenera ætate conceptum, ut nequeant Superiores remittere. Quò autem imperfectior est
 tas, eò major erit causa: quia eò majus involuntarium, vel imperfectius voluntarium timetur, et
 tione *perturbatæ mentis*. Ut cum quis irâ, timore
 metu oppressus imprudenter vovit: quò etiam
 etat facilitas seu levitas vovendi, præsertim in
 minis. *Ratio est*; quia in ejusmodi votis non
 ninò voluntariis non est magna affectio ad rem
 missam: quare semper aderit periculum illa
 varicandi: ideoque consulta dispensatio, sed
 admixta commutatione. 3. *Ratione erroris*
vel doli circa accidentalìa voti, vel in causa im
 sivavovendi (nam error, vel dolus circa sub
 tialia, vel causam finalem motivam de se irritat
 ta, vel juramenta) quia etiam ille error, vel do
 multum minuit voluntarium, ideoque præstat
 riculum transgrediendi, ut dispensatio consulta
 saltem additâ aliquâ commutatione, juxta *Regu
 lam* infra ponendam.

40 II. *Notabilis difficultas exequendi votum*,
 etsi tanta non sit, ut votum irritet, tamen, secun
 dum Dei benignitatem debet esse causa dispensa
 di: idque non tantum, si prævisa non fuit à voto
 te ejusmodi difficultas, verum etiam regulariter
 si prævisa fuit. Semper enim multò difficilior
 paret res, dum instat executio, quàm quando
 motè prævidetur facienda. *O quoties dum mori
 te, & cogitatione tantum præliamur, in quibus*
 magis

magna assurgimus, in quacunque pericula ruimus, ad quorum tamen primum occursum trepidamus, & terga etiam volentes vertimus: inquit Thom. Tamburinus l. 3. in Decal. c. 16. §. 3. n. 18. Cæterum solam majorem commoditatem, vel inclinationem ad aliud opus pium: ut si quis adstrictus voto jejunii, offerat se magis promptum ad eleemosynas, vel orationes, &c. meritò negamus esse causam sufficientem ad dispensationem voti, quæ semper requirit aliquod obstans ad executionem voti, quale hic non adest: est tamen causa sufficientissima ad commutationem voti; ut sic alacrius DEO serviatur.

III. Damnum spirituale, vel corporale vovens. 41

Utpote si votum, spectata qualitate personæ, ac naturæ fragilitate, ei periculum majus ruinæ deferret; econtra dispensatio ad spirituales ejus utilitates, hic præcipuè spectandam, cessura videatur. Sic rationabiliter dispensatur votum continentia, vel non petendi debitum in persona conjugata; (difficiliter enim quis in tanta occasione se cohibet) ipsi quoque votum castitatis in personis ad carnis lapsus valdè pronis, ac fragilibus: ut si, sive ex fragilitate, sive ex malitia, prævideas tale votum sæpius à te violandum. Ex quocunque enim capite tibi votum perniciosum, vel occasio ruinæ sit, opus est, ut pia mater Ecclesia subveniat per dispensationem. Itémque vota, in quorum executione vovens multis scrupulis divexatur: id enim damnū spirituale est, cui pium est succurrere. Ac tandem etiam vota, quorum executio est causa damni eti-

am temporalis tibi, tuis, vel aliis: ut de peregrinationibus, eleemosynis excessivis, penitentiis nimis austeris, si hæc te, vel familiam tuam graviter lædant, vel gravent, ipsùmque votum tatis, si ideò continuo morbo quodam vexeris, illustri familia interiret, &c. *Ratio est:* quia familiaeque tuæ contra damna providere, ad civitatem, pietatẽque spectat, ideòque justum est, ut habeat causam dispensandi, saltem cum adjuncta necessitate, ut etiam Romæ perpetuo observatur in causa Penitentiaria.

42 *IV. Majus bonum proventurum.* Si nimirum dispensatio voti cessura sit ad majorem DEI gloriam, utilitatem Ecclesiæ, vel Reipublicæ. Ut Religiosi assumantur ad Episcopatum vel Cardinalatum, dispensatis votis paupertatis, Obedientiæ ad Prælatos Regulares: si unicus hæres Regni, Ducatus Religionem vovisset, aut etiam major tu, si ex alterius electione turbæ timerentur: si aliquis peregrinationem vovisset aliquis, qui civitatem præstaret Republicæ, vel familiæ præstaret esse, &c. *Communis Doctrina, Navar. c. 12. l. 1. c. 77. Suar. l. 6. de voto, c. 17. Sanch. l. 4. Mor. 37. c. 1. n. 50. Laym. l. 4. tr. 4. c. 8. n. 5*

Regule dispensanti observanda.

43 *Prima.* In dispensatione tria præcipue attendenda sunt (ait *Innocentius III. c. magna. de voto, & voti redempt.*) Quid liceat secundum honestatem: Quid deceat secundum honestatem: Quid expediat secundum utilitatem. Unde quod majus, & dignius votum est, ut Religionis, Castitatis

tatis perpetuæ &c. eò major causa requiritur ad dispensationem validam : & interdum una sola , præsertim teneræ ætatis, vel imperfectæ deliberationis non sufficit, nisi etiam aliæ causæ concurrant, puta gravis necessitas, vel utilitas, periculum prævaricandi &c. ut monent DD. citt. Quæ tamen necessariò prudentis judicio relinquuntur : & servire potest Regula sequens.

Secunda. Ut dispensatio totalis fiat consideratâ gravitate voti, omninò causa gravis sit, aut plures de se leves, unam gravem conflent, necesse est, judicio prudentis. Ego existimo, tunc esse sufficientem causam dispensationis totalis, quando tanta adest circumstantia ex parte voventis, aut materiæ, vel finis voti, ut rationabiliter dubitari possit, utrum non votum per se cesse, aut irritum sit. Cæterum quando adest quidem causa, sed, expensis omnibus, non adeò sufficiens, dispensationi semper admiscenda est aliqua commutatio : subrogandum nimirum aliquid operis boni, quod dispensantis judicio, gravitatem voti compensare, prudenter videatur. Rarissimè ergo Confessarii Privilegiati dispensare debent in toto, sed semper quasi commutando votum, aliquam obligationem imponere, saltem ad tempus, ne arctissimum vinculum obligationis ad Deum temerè annihiletur omninò.

Tertia. Quando causa dispensandi dubia est, si-
ve in actu signato, & velut *de jure*, sitne sufficiens,
nec ne? sive in actu exercito, vel *de facto* v. g. an
votum damnum adferat, majus bonum impediat?
&c. nihilominus, si aliqua ex dispensatione speretur

tur utilitas, & absit periculum scandali alicui
semper in clementiorem partem inclinare potest
dispensans, uti post alios notant *Sanch. & Lopez*
ll. cc. Nam benignitas Dei petit, ut in obligati-
one incerta facilitas sit eam remittendi, Quod si
na fide data sit dispensatio, & deinde invenitur
se sine sufficiente causa data; aut si data cum
dubia, & deinde invenitur fuisse nulla: nihil
minus manere validam dispensationem omnino
habilitate, & suavitati regiminis Ecclesie con-
muniùs resolvunt cum aliis *Lessius p. 2. de Just. c.*
dub. 17. & Sanch. c. 44. n. 10. Ratio; quia
net ad Dei bonitatem approbare, & ratum habere
quod bona fide concessum, & acceptatum fuit.
ceterè verè tunc nulliter egerit dispensans.

46 *Quarta*: Quemadmodum dispensans sine
iusta, & rationabili causa (uti & dispensatio
hujusmodi, scienter petens, & acceptans) præ-
nullitatem actus, peccat mortaliter pro ratione
terix, *secundùm omnes*; quia usurpatur auctori-
tas sibi non concessa; ita è contrario, quando
iusta causa dispensandi, Prælati, vel quivis dis-
sandi facultate præditus, tenetur concedere dis-
sationem etiam sub gravi culpa; quia potest
spsandi ipsis data est ad bonum subditorum
re eam sine causa denegantes subditis injuriam
runt, & causa culpabilis fiunt damnorum
peccatorum ex negata dispensatione secutura.
Quod valde notent, & dicta hæctenus etiam alia
obligationum dispensationibus accommodentur
rosi, & rigidi dispensatores.

Ab habente potestatem &c.

Est sanè obligatio votorum Juris naturalis. Lex 47
 Enim naturalis jubet, præstare fideliter Deo id,
 quod ei prudenter, pièque promissum est: attamen
 id non jubet semper, & ubique, sed solum quando
 non adest justa causa eximens à præstatione: adest
 autem justa causa eximens, quando Papa, vel alius
 loco Dei, remittit id, quod Deo debebatur. Cer-
 ta est in Ecclesia potestas dispensandi in votis, ac
 juramentis: eaque duplex: *Ordinaria*, annexa ipsi
 Officio, vel dignitati dispensantis; & *Delegata*, ab
 alio nimirum habente potestatem Ordinariam, vel
 per privilegium à Summo Pontifice alicui collata.
 Percurramus breviter,

Summus Pontifex.

Ordinaria potestas dispensandi in omnibus om- 48
 nium Fidelium omnino votis, seu respectu to-
 tius Ecclesiæ, etiam solemnè Castitatis edito, non
 tantum in susceptione sacri Ordinis, sed etiam in
 Professione Religiosa (non utique, ut Monachus
 eo solutus voto pergat esse Monachus, sed ut desi-
 nens esse Mooachus, incipiat esse legitimus maritus)
 residet in Summo Pontifice Romano tanquam uni-
 versali Pastore totius Gregis Dominici, ac Succes-
 sore D. Petri, cui datæ sunt claves Regni cælorum:
 & dictum est à Christo Matth. 16. *Quodcunque*
solveris super terram, erit solutum & in cælis. Ubi
 particula universalis distributiva *Quocunque*, com-
 prendit omnia vincula, quæ potest homo contra-
 here in ordine ad Deum. Quemadmodum enim
 Deus

Deus ad utilitatem Fidelium commisit potestatem solvendi omnia vincula culpæ, & pœnæ, in casibus minùs necessarium erat pastorali regimini Antiquorum, ut committeret Deus potestatem solvendi vincula votorum, uti & juramentorum, ac similia promissionum, ubi justa & rationabilis causa postularet. Unde vides etiam Pontificem summum non posse validè dispensare, minùs licitè, nisi in justa causa. Et obiter advertite, non dispensare propriè in Lege divina de solvendo voto, sed in voluntario humano substrato, ob justam causam solvendo voluntatem se obligandi ad hanc materiam, qua voluntate sublata, corrui obligatio Legis divinæ, ut latius docetur in materia de Legibus.

Episcopi.

49 **H** etiam habent ordinariam potestatem dispensandi in omnibus Summo Pontifici non reservatis votis, omnium suorum subditorum Diocesanorum. Episcopi enim succedunt Apostolicis, quibus dictum est à Christo Matth. 17. *Quæcumque alligaveris, &c. Et quæcumque solveris super terram: erunt soluta & in calis.* Quia vero potestas Episcoporum, qui sunt Successores Apostolorum, subordinata est potestati Papæ Successoris D. Petri in Hierarchia Ecclesiastica, ideo reservatio Summi Pontificis potestatem Episcoporum in actu secundo restringere potest, & defacto restringit, ut non possint dispensare in iis votis, quorum dispensationem sibi Papa reservavit. Eandem potestatem dispensandi in votis habent Legati Pontificii, & Nuntii Apostolici in Provinciis suis: &

chiepiscopi etiam communi Jure dispensant in votis
Episcoporum, Suffraganeorum, non autem cum
eorum subditis, nisi per modum appellationis con-
veniantur in casu, quo Episcopus dispensationē justa
ex causa petitam, & concedendam denegasset. Vide
Laym. & apud ipsum citatos *l. 4. tr. 34. c. 8. n. 6. & 6.*

Prælati Regulares.

Prælati etiam Religiosorum Exemptorum, ut-
pote Generales, & Provinciales Ordinum, Ab-
bates, & Præpositi absoluti, habent potestatem or-
dinariam dispensandi in omnibus votis Papæ non
reservatis suorum subditorum ex Jure communi po-
sitivo. Cùm enim hi omnes habeant potestatem,
& jurisdictionem quasi Episcopalem in suos sibi
communicatam: hinc quidquid potest Episcopus
in suos subditos, potest etiam Prælatus major in suos
Religiosos, ut sint illis in cura Animarum loco E-
piscoporum, à quorum jurisdictione Privilegio
Pontificio eximuntur. Eandem ordinariam pote-
statem extendit Sanch. *l. 4. Mor. c. 49.* etiam ad Su-
periores locales, & in eorum absentia ad Vicarios,
cùm plenè vicibus Prælatorum fungantur. Sed
credo eam potestatem esse potiùs cõmuni consuetu-
dine delegatam, quàm Jure cõmuni ordinariã. Præ-
lati autem Religionum non Exemptarum id Jure
communi non possunt, nisi quatenus ex consuetu-
dine, vel Episcopi commissione eis concessum est.

Videri posset hæc potestas Prælatorum Regula-
rium dispensandi in votis suorum Religiosorum
supervacanea. Nam vota eorum ante Professio-
nem

nem

nem edita commutantur in votum solemnem
 fessionis, & vota post professionem edita per
 testatem dominativam irritari valent. At certum
 omnia. Nam. 1. Votum Religiosi ingredi
 strictiorem Religionem a Superiore irritari nequit
 potest tamen dispensari, vel commutari, cum
 sit ex reservatis Papæ, ut infra patebit, & plura
 citatis probat Sanch. *l. 4. cit. c. 41. n. 2.* 2.
 tum Religiosi a Prælato superiore approbatum
 de ejus licentiâ editum, a Prælato inferiori, irritari
 nequit; quia irritatio pertinet ad potestatem
 nativam, quia inferior Superiori præjudicare
 potest tam dispensare inferior a quoque dispensare
 facultate præditus, ut præ aliis optimè docet
l. 6. de voto. c. 10. in fine concludens. Quia per
 probationem vel confirmationem Superioris extinguitur
 tur quidem votum a potestate dominativa inferiori
 sed non a jurisdictione voluntaria. 3. Non omnino
 certum est, Prælatum irritare posse votum factum
 antea suâ licentiâ emissum, vel postea approbatum
 ac certum est, posse in voto dispensare, ob rationabilem
 bilem causam: licet enim suâ licentiâ, vel approbatione
 tione præjudicasset suæ potestati dominativæ
 men potestati spirituali jurisdictionis a Deo commissa
 præjudicare non potuit. 4. Certum est Prælatum
 nullum posse irritare vota Novitiorum, cum eorum
 potestati dominativæ nondum perfecte subdantur
 potest tamen in eorum votis Papæ non referentibus
 dispensare Prælati Religionis exemptæ, eo quod
 Novitii in favorabilibus gaudeant privilegiis
 dinis; juxta communem, & probabiliorem sententiam

tiam
 & de
 ergo

Ca

nequ

spen

scopi

nis cu

c. 39

ullus

in vo

empt

Episc

mè p

ut de

batif

suart

tivan

tame

omni

tuali

Mon

P

potes

mus

tur.

possi

quan

tiam Doctorum Navar. c. 12. n. 65. & latè probat, & defendit Sanch. cit. l. 4. mor. c. 33. n. 28. Vides ergo non supervacaneam esse hanc potestatem.

Caterùm Prælati Religionum non exemptarum, neque cum Professis suis, minùs cum Novitiis dispensare possunt, nisi vel ex consuetudine, vel Episcopi commissione id eis concessum sit. Communis cum Navar. c. 12. n. 75. §. 3. Suar. Sanch. l. 4. c. 39. n. 9. Lessius Laym. cit. c. 7. n. 9. Neque ullus Prælatus etiam exemptus dispensare poterit in votis subditorum Religiosorum, postquam exempti sunt ab eorum jurisdictione: utpote si ad Episcopatum assumpti, si Religionem aliam legitime professi, si in perpetuum ex Ordine ejecti sunt, ut docet communis DD. apud cit. Denique Abbatissis etsi suprà concessa sit potestas irritandi vota suarum Monialium; eo quòd potestatem dominativam in illas obtineant vi voti Obedientiæ, potestas tamen dispensandi, vel commutandi vota negatur omninò; quia hæc est potestas jurisdictionis spiritualis, quâ de facto carent Abbatissæ, seu Prælatae Monialium.

Delegati.

Potestatem delegatam dispensandi in votis habent omnes illi, quibus id ab aliis habentibus potestatem ordinariam, utpotè Papâ, (quo spectamus Privilegiati) Episcopo, Prælato, committitur. Hi tamen id ulterius aliis committere non possunt. Quia delegatus non potest subdelegare, quando censetur electa industria personæ. Quando tamen

tamen alicui ratione Officii, & dignitatis sue
 lute & generaliter conceditur facultas, seu pri-
 vatum absolventi, dispensandi, vel commuta-
 vota suorum, tunc talis potestas trahitur in or-
 nariam, eamque in casu alteri committere potest.
 Secus, si talis potestas solum alicui committatur
 spectu certæ personæ in particulari; quia hoc
 non jurisdictio, sed nudum ministerium com-
 sum censetur *c. ult. §. ceterum de offic. Dele-*
 ut cum aliis notat Laym. *cit. c. 8. n. 27.* Unde
 alia differentia inter Ordinarios, & Delega-
 quod nimirum Delegati tantum possint dispen-
 alios, respectu quorum eis potestas commissa
 ipsi verò necessario dispensatur à suis Superioribus.
 At verò habentes potestatem ordinariam dispen-
 di, ut Episcopi, & Prælati Regulares, non tantum
 possunt dispensari à suis Majoribus (ut Episcopi
 ab Archiepiscopo, Provincialis à suo Generali)
 sed etiam possunt dispensare ipsi secum, saltem
 directè, committendo potestatem suam Confes-
 riis suis, ut secum, etiam extra Confessionem, dis-
 pensent. *Ratio est:* quia ex una parte non re-
 gnat hanc jurisdictionem dispensandi exercere
 seipsum saltem indirectè, & mediatè (& quid-
 etiam immediatè?) cum sit voluntaria, non con-
 tentiosa, neque de se Sacramentalis, ut distinctio
 nem personarum requirat: ex altera autem parte
 Prælati illi habent plenam dispensandi in votis
 cultatem quoad hoc minimè restrictam: ergo
 que à nobis est restringenda: Uti contra Saarez
 latè probat Sanchez *l. 8. de Matri. disp. 3. 1014.*

Privilegiati.

Per privilegium Confessarii approbati Ordinum Mendicantium habent potestatem dispensandi in omnibus votis, in quibus possunt dispensare Episcopi jure ordinario, quæ nimirum Papæ non sunt reservata. Tria autem ejusmodi privilegia reperiuntur. Primum est *Innocentii VIII.* qui concessit Mendicantibus posse dispensare in omnibus votis, in quibus possunt Episcopi, exceptis votis peregrinationis ultra duas dietas seu viginti leucas. Idiplum absque hac restrictione concesserant *Martinus V.* & *Eugenius IV.* ut videre est in Bullario *Rodriquez*, & compendiis privilegiorum. Secundum est *Pauli III.* qui concessit Confessariis Societatis *JESU*, (& consequenter per communicationem omnibus Mendicantibus) posse commutare omnia vota, exceptis quinque Pontifici reservatis: quod *Gregorius XIII.* extendit ad vota etiam jurata. Tertium est *Pii V.* qui vivæ vocis Oraculo concessit Provincialibus Mendicantium, ut possint concedere suis Confessariis juxta Conc. Trid. approbatis facultatem dispensandi ad petendum debitum cum illis, qui ante matrimonium voverunt castitatem. Scio alioquin ejusmodi vivæ vocis Oracula lublata esse per Conc. Trid. ac etiam de illius Oraculi authentica certitudine dubitari: sed novi etiam pleraque aliunde per Bullas, & Brevia concessa esse, adeoque ipsa valorem obtinere, prout insigniter demonstratum vidi à *Cardinali de Lugo in M. SS de penit.* etiam quoad hunc casum nostrum. Sed quidquid sit de Oraculis. Mihi persuasissimum est

370 *Tract. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.*
idipsum adhuc posse Confessarium Regularem
Generalis Privilegii Bullati dispensandi in omnibus
votis, in quibus possunt Episcopi in dicto enim
su certo possunt dispensare Episcopi, etsi non ex
re communi, tamen ex consuetudine, quod
refert. Nam Privilegium Mendicantium dicitur
se dispensare in votis, *in quibus possunt Episcopi*
solutè (meritò tamen intelligendo in propriis
terminorum) ex vi ordinariæ suæ jurisdictionis
atque Episcopi, positâ illâ consuetudine, jam
ordinariæ jurisdictionis per consuetudinem ac
sitâ dispensant: consuetudo enim dat jurisdic-
tionem ordinariam: ut præter alios benè probat
chez. l. 8. de *matrim. disp.* 12. Ergo idem
suum privilegium poterunt Regulares. Ita
muniò DD. & pro certo persuasum habent
p. II. tr. 8. resol. 16. & Tamburinus l. 3. q. 16. s. 4. n. 54.

55 Dictum porrò Privilegium Mendicantium
dispensandi in omnibus votis in quibus possunt
Episcopi, cum sit in materia favorabili, latè inter-
pretandum, & extendendum est etiam ad vota
Pontifici reservata, quoties in eis Episcopi
ordinario, seu vi ordinariæ suæ Jurisdictionis
dispensat: nimirum (ut optimè explicat Sanchez
Mor. c. 43. n. 7.) quoties ratione alicujus cir-
stantiæ mutatur, vel deficit verâ ratio, ac materia
voti reservati Papæ, ideòque recidit in Jurisdic-
tionem ordinariam Episcopi, prout latè declaratur
seq. Secus dicendum, quando servatâ verâ ratio-
ne, ac materia voti reservati Papæ, solum per

dens, ratione urgentis necessitatis, ac impossibilis accessus ad Pontificem, Episcopus jam non ex aliqua jurisdictione ordinaria, sed planè extraordinaria, ex sola præsumpta Pontificis voluntate dispensat, tunc enim nihil possumus Privilegiati, de quo seorsim dicam. §. 4.

Ratio utriusque partis est: Quia in priori casu, vota illa reverà non manent reservata Pontifici, sed simpliciter fiunt casus Episcopales: ideòque comprehenduntur in privilegio dispensandi Medicantium: at in posteriori casu, vota illa manent reservata simpliciter, & solum per accidens, ratione necessitatis ab Episcopo tanquam Pontificis tacitè Delegato dispensantur: ideòque in privilegio Mendicantium, nomine votorum, in quibus potest dispensare Episcopus, intelligi sanè non possunt. Adde, quod potestas tunc dispensandi ex vi urgentis necessitatis radicetur in jurisdictione ordinaria, quam habent Episcopi alioquin in vota fidelium sibi subditorum: at hâc quoad sæculares non gaudent Regulares. Ita communis DD. *Rodriquez tom. 1. Q. Q. R. R. p. 63. a. 3. Ludovicus Miranda in Man. Pralat. tom. 1. q. 48. n. 4. Suar. Sanchez. Laym. citt.* Etsi sciam contrarium docere nostrum P. Brunonem *Chaiffing de Privil. Regul. tr. 5. c. 5. præpos. 4. citatis Casarubio, Lessio, Corduba, aliis.* ea sola ratione, quòd privilegium absolutè dicat: *Possunt Mendicantes quod possunt Episcopi.* Sed non acquiesco. Quia termini intelligendi sunt in propria significatione, scilicet: quod

Da 2 pos-

372 Tract. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.
possunt Episcopi, ut Episcopi sunt vi ordinatiæ sui
Jurisdictionis, ut dictum est.

§. III.

Vota Papa reservata explicantur.

56 **V**ota, quorum dispensatio Jure communi, &
consuetudine soli summo Pontifici reservata
est, sunt defacto tantum quinque: nimirum. Vo-
tum Religionis approbatæ ab Ecclesia Catho-
lica Romana: Votum Castitatis, seu Continenti-
æ, & perpetuæ: & vota trium Peregrina-
tionum, Hierosolymitanæ ad S. Sepulchrum; Rom-
anæ ad limina Apostolorum Petri & Pauli; & con-
postellanæ ad D. Jacobum. Et licet in *Jur. c. de
multa, & super his. De voto.* solum expressè re-
servetur peregrinatio Hierosolymitana in sublimi
Terræ Sanctæ, tamen consuetudo jam extendit
illa & aliæ duæ Peregrinationes etiam sint reservata,
quando ex sola devotione voventur. Uti colligitur
ex *Extravagante, & si Dominici. De Penit. c. de
remiss.* Ubi excommunicantur ea quinque vota commu-
tantes absque Summi Pontificis licentia. Quæ
obrem etiam in generali concessione, vel Indulto
dispensandi, vel commutandi omnia vota v. g. tem-
pore Jubilæi, vel aliàs, non intelliguntur illa quinque
que vota, ut eadem Extravagante prohibet Pontifex,
& docet communis DD. *Sylv. Suar. & plurim-
is citatis Sanch. l. 4. c. 40. n. 6.* Ubi retractat
quod antea docuerat *l. 8. de Matr. disp. 9. cum
to, Rodrig. & aliis,* nimirum in generali concessione
dispensandi in omnibus votis, etiam contra-
ri dispensationem trium illarum Peregrinationum.

sed falsum: Quia quæ spectatim reservata sunt, speciale, & expressam concessionem, seu mentionem postulant. Ut habetur c. Si Episcopus. De Penitentia, & remiss. in 6. Quod si tamen in generali concessione dispensandi in omnibus votis, solum expressè excipiantur vota Religionis, & continentiae, intelliguntur permissa vota trium peregrinationum ex tacito consensu Pontificis, & communi usu DD. tale indultum ita explicantium. Ut ex communi docent Suar. l. 6. c. 25. Sanch. modò cit. l. 4. c. 40. n. 19. Jam verò ad plenum intellectum illorum votorum, qualiter reservata, vel non reservata sint, pro re gravissimi momenti esto

Resolutio, & Regula Generalis.

Reservatio dictorum votorum, cum odiosa sit, utpotè ordinariam potestatem restringens, omninò strictè interpretanda est, ut solummodò comprehendat illa quinque vota, cum sint strictè talia, utpotè: *vota propriè dicta, perfecta, determinata, absoluta, quoad substantiam & integritatem eorum: & hoc totum extra casum urgentis necessitatis.* Aded, ut quodocunque in iis deficit materia & ratio voti reservati, simpliciter reservata non sint, sed dispensari possint ordinario Jure ab Episcopo, & per Privilegium à Confessario approbato Ordinum Mendicantium, excepto tamen casu solius necessitatis juxta supra dicta. Percurro breviter singula.

Vota propriè dicta.

Cum votum essentialiter sit promissio facta Deo, actusque proprius virtutis Religionis, non sunt

sunt vota propriè dicta, nec consequenter Pontifici reservata, promissiones sacræ (utique licitæ, ac
 ex virtute Dulciæ, etiam graviter obligantis) in
 Beatæ MARIÆ Virgini, ac Sanctis absolute factæ
 dum se, sine relatione ulla, vel tendentia promissionis
 ad ipsum Deum, etiamsi concipiatur materia alioquin
 reservata, ut Religionis, Castitatis &c. V. g. Puella devota
 Beatæ Virgini præstans eidem præstare rem pergratam,
dicit præstare Sanctissima, & Purissima Virgo MARIA, mitto tibi servare perpetuam Virginitatem.
 est statim censenda voti reservati rea, vel non
 sed reflexè examinanda, utrum, quando illa protulit,
 reverà tantum cogitaverit de Beatâ Matre, & non DEO;
 si ita affirmet: aut etiam si asserat, se quidem etiam
 tunc cogitasse de DEO, sed non cogitasse de promissione
 faciendâ ipsi DEO, sed soli ejus Matri: ne judices esse votum
 dictum, & consequenter, nec reservatum, nec
 merè actum Hyperdulciæ, ideòque promissionem
 dispensabilem ab habente facultatem; quod in
 similibus valdè frequenter contingentibus, debè
 observandum est Confessario. Quòd si dubium
 sit, an tales intenderint sua promissione se obligare
 ipsi DEO, an solum Beatæ Virgini v. g. *Jo. P. Georgio Gobat Alphab. I. de voto castitatis*
 21. præsumendi sunt fecisse verum votum, cum
 que castitatem verè obtulisse ipsimet DEO: in
 indubio præsumendum est pro actûs perfecti
 potius, quàm defectu: idque maxime, si

ba promittentis aliquam relationem ad DEUM significant.

Vota perfecta.

Reservata sunt tantum illa quinque vota emissa, cum perfecto voluntario, aliisque requisitis, sic, ut de eorum valore certo constet. Non ergo sunt reservata illa vota, sed ab Episcopo, vel Privilegiato dispensabilia, quotiescunque est dubium, sive juris, sive facti de valore emissi, v. g. ratione imperfectæ deliberationis, insufficientis intentionis, vel potestatis: an votum se ad talem casum extendat, seu hic, & nunc me obliget: etiamsi tale dubium alias per se votentem non liberet, sed dispensatione opus sit. Nam reservatio Papæ strictè interpretanda, ad casus certos restringenda est, ut dubia non comprehendat. Itémque vota metu injusto extorta, etsi levi, ac non cadente in constantem virum, (alioquin per se irrita, non indigent dispensatione) non sunt reservata, juxta communioem, & omninò probabilem Sententiam DD. Navar. c. 12. n. 59. Sanch. l. 4. c. 40. n. 30. Lessius l. 2. de Just. c. 40. dub. 18. Laym. cit. c. 8. n. 11. Ratio est, quia præsumendum non est Pontificem reservare voluisse tale votum, quod alias debet esse facilis dispensationis, tum ob imperfectioem consensûs, tum in odium injuste extorquentis, saltem, ne illud sibi reservando, iniquitati favere videatur Pontifex.

Vota determinata.

Non est ergo reservatum, sed dispensabile ab Episcopo, vel Privilegiato votum alternativum,

cujus altera pars non est reservata: v. g. Voveo
 mam peregrinaturum, vel quinquaginta aures
 elemosynam daturum: voveo aut Religionem
 ingredi, aut certè Sacerdotem futurum &c. *com-
 nis apud citatos.* Nam tale votum non est de-
 minatè de re reservata, neque ad eam simpliciter
 obligat: quia *in alternativis debitoris est electio
 sufficit alterutrum impleri.* Regul. 70. in 6. N.
 refert, quòd progressu temporis altera pars non
 reservata impossibilis fiat, & sic vovens determinatè
 obligetur ad partem reservatam; quia id non pro-
 nit ex intentione voventis, sed ex eventu per-
 dens, ideòque adhuc Episcopus, vel privilegium
 dispensare potest. Secùs esset, si ipsemet vovens
 intentionem, & obligationem suam à principio
 determinatam ad unam partem reservatam deter-
 nasset (idque velut novo voto, seu nova promissa-
 ne, & animo obligandi se ad illam partem: Secùs
 si simplici proposito, ac voluntate hanc partem
 gisset: sic enim votum maneret in sua primæva
 tura) tunc enim fieret votum reservatum. Quod
 juxta Regul. 21. in 6. *Quod semel placuit, amplius
 displicere non potest.*

¶ **¶** Insuper, postquam Summus Pontifex, ipse
 tum aliquod determinatum reservatum in aliam
 commutavit, jam Episcopus ob justam causam
 illo dispensare, vel in aliud commutare poterit. Et
 communi Suar. l. 6. de voto c. 20. n. 15. Sanchez
 8. de matr. disp. 9. n. 20. & alii, Nam hoc ipse
 quod prius votum commutatum est cum voventis
 consensu, quasi aliud, sive novum votum evadit

cujus materia reservata non est: ut si Pontifex votum continentiae perpetuae commutasset in perpetuum jejunium. Neque reservatio prioris voti, cum odiosa sit, debet extendi ad materiam subrogatam, absque speciali declaratione subrogantis, minus ad ejusmodi accidentia odiosa detorquendum illud: *subrogatum sapit naturam ejus, in cuius locum subrogatur*, arg. c. Ecclesia. Vide Card. de Lugo. l. 6. *Respons. Moral. dub. I.* Ubi inter caetera recte monet, eum, qui petit dispensationem, vel commutationem materiae subrogatae voto, maxime reservato, debere explicare ipsum votum, ut dispensans, vel commutans gravitatem vinculi cognoscat, ne plus a quo de sacra promissione temere remittat.

Vota absoluta.

Non sunt reservata vota poenalia; & valde prohibenter, nec quavis conditionata. *Ratio* esse debet. Quia reservatio illa odiosa strictè interpretanda solum comprehendere censenda est vota perfectè voluntaria, emissa scilicet cum plena & directa voluntate, atque affectu erga rem honestam votò promissam: seu quando emittuntur primario, & directè ex amore honestatis rei promissae ipsa vota vestientis: non verò quando emittuntur ex amore alterius boni, aut timore alicujus mali temporalis, vel spiritualis: sic enim minus voluntaria, reservatione urgere minus expedire videtur: atqui sola vota absoluta ita perfectè sunt voluntaria. Qui enim dicit absolute: *Voveo Deo Castitatem*: fertur directo amore, & affectu in honestatem ejus virtutis, vultque absolute Deo gratum obsequium praestare;

non ita, qui solum conditionatè dicit: *voveo castitatem, si inebriatus fuero, si morbum eripiam, &c.* ut consideranti patet: ergo sola vota absolute reservata censerentur. Et hinc

63 I. Vota conditionata pœnalia: v.g. si fornicatus fuero, voveo me in pœnam Romam peregrinaturum, ac Religionem ingressurum, &c. non tantum ante, sed etiam post admissam culpam, non esse reservata, sed ab Episcopo, vel Privilegiato dispensari posse, communis ferè, & probabilissima est Sententia DD. quos congerunt, & sequuntur *Suar. Sent. Laym. ll. cc.* nimirum: quia vota illa pœnalia tendunt in rem promissam directa voluntate, & mariò, & per se ex affectu, & amore honestatis, sed tanquam in rem sibi pœnosam, & afflictivam cum aliqua aversione animi. quippè quam malitius non incurrere, ut sic timore, & velut sacrorum illius incurrendæ vovens retrahatur à crimine.

64 II. Etiam vota quævis propriè conditionata, conditione de futuro (eaque accidentaria, & pœnalia, vel jure ipsi voto annexa) v.g. *Si mortuus fuero: si uxor superstes fuero, &c.* voveo Religionem ingressurum: castitatem servaturum: Romam peregrinaturum, &c. ante impletam conditionem non esse reservata, sed dispensabilia, cum non sunt vota simpliciter, nec defacto obligantia, sed conditione pendente in futurum. Itidem communis & tuta est Sententia apud cit.

65 III. At verò post conditionem impletam, non esse reservata, post alios sanè probabiliter tutius docet Laym. cit. n. 10. Quia votum con-

tionatum, impleta conditione, perficitur, & absol-
vitur, sicut omnes alii contractus, & promissiones
factæ sub conditione, ea eveniente, perficientur,
omnèmq; obligationem pariunt, ac si sine condi-
tione factæ fuissent: juxta *L. Potior ff. Qui posteriores
in pignore.*

IV. Contra tamen valdè probabile, & tutum⁶⁶
existimo, ejusmodi vota etiam post impletam con-
ditionem reservationi non subjacere. Ita post *Say-
rum, Ledesnam, Suar. alios.* constanter *Sanch. l. 4.
Mor. c. 40. n. 91.* Ratio est: tum quia quævis vo-
ta conditionata non tendunt directo plenòque af-
fectu in honestatem rei promissæ, sed vel ex amore
alterius boni, vel timore alicujus mali; ideòque
minus perfectè voluntaria. Tum quia ejusmodi vo-
ta, cum sint cum conditione de futuro, imbibunt
imperfectum consensum, utpotè dependentem à
futuro eventu: atqui adventus conditionis non fa-
cit, quin revera consensus fuerit imperfectus, nec
ejus naturam mutare potest; ergo, licèt ea vota quo-
ad alios effectus transeant in absoluta, ut benè pro-
batum est, attamen semper primævam imperfectio-
nem retinent: atque adèd non subjacebunt reserva-
tioni, quæ restringenda, cadit solùm in vota per-
fectè voluntaria.

Quoad substantiam, & integritatem suam.

I. **N**on sunt reservata illa quinque vota quoad⁶⁷
circumstantias aliquas accidentales à voven-
te voto reservato additas, v. g. *vovisti peregrina-
ri Romam intra certum tempus peditando, men-
dicando, &c.* dispensare potest Episcopus, ac Privile-
giatus,

giatus, ut votum differas equites, expensas
 Ex communi *Sanch. Laym.* cit. ipsa enim peregrinatione
 Romam, quoad substantiam reservata est Pontifici, non autem ille
 modus *accidentalis* *si tempore, peditando mendicando, &c.* ideo
 dispensatur in voto reservato simpliciter, sed tamen
 secundum quid quoad modum, & circumstantiam
 secundum quam illa vota reservata non sunt. *Parti-*
 rius, quia dictæ peregrinationes reservatæ fieri
 debent devotionis causâ, ut superius notatum: *non*
 hunc ergo reservata esse, si non fierent devotionis
 causâ, sed ob alium finem. Sed quia hæc peregrinationes
 raræ, ideo non inhærendum.

68 II. Reservatum est Pontifici votum Religionis
approbata tantum, (non ergo Religionis alicuius
 vel instituti nondum approbati) ab Ecclesia Romana,
 quoad *substantiam ipsam, & integritatem* Religiosi
 status. Non ergo reservata, sed dispensabilia sunt
 vota Religionis partialia: ut si voti libertatem tantum,
 vel Obedientiam tantum, v.g. Confessario præstandam.
 Item vota Religionis quoad modum tantum: ut votum
 sacularium vel Religiosi ingrediendi Religionem
 strictiora dispensatur ab Episcopo, vel Prælato
 Exemptivo respectivè, ut ingrediatur Religionem
 minus strictam, etiam sacularis, vel in Religione
 minus stricta permaneat Religiosus. *Sotus, Sylv. Navar. Rodriguez,*
alique cit. Sanch. l. 4. Mor. c. 42. Laym. c. 8. v. 8.
 Item, si quis vovit intra certum annum
 vel ad certum tempus Religionem ingredi
 dispensare potest Episcopus, ut iusta ex causa differre

secundum Sanch. c. 40. n. 76. Imò etiam cum Religioso professo voto solemnì, ut ad illam Religionem etiam laxiorem transeat, iusta & gravi ex causa dispensare posse Episcopum, vel Prælatum ejus Exemptum cum Episcopi consensu, docet Laym. cit. n. 8. in fine.

III. Reservatum est summo Pontifici votum continentia, seu castitatis perpetua tantum. Non ergo reservatum, sed dispensabile ab Episcopo vel Confessario Mendicante est votum castitatis temporalis tantum, sive ad certum tempus, v.g. usque ad tempus opportuni conjugii: vel tempore conjugii tantum, cum consensu alterius conjugis. Ex communi Sanch. cit. & lib. 8. de Matr. disp. 9. Similiter votum continentia mutuo consensu conjugum editum, at non simpliciter, sed cum limitatione, vel conditione: v.g. nisi proles mascula moriatur: quin etiam votum continentia perpetua unius conjugis editum cum alterius consensu permissivo tantum, ita ut juri suo præjudicare non intendat: sic enim manebit obligatio reddendi debitum ex parte voventis. At verò votum continentia perpetua simpliciter editum, aut ab uno conjugum cum consensu approbativo alterius conjugis renuntiantis juri suo, aut editum mutuo consensu tali ab utroque conjugum, utique manet reservatum Pontifici, cum sit votum continentia perpetua, ac integra, ideòque nulla parte sub dispensationem ordinariam Episcopi cadit. Ita docet communis DD, contra nostrum Rodriguez. Et verissimum judico quoad dispensationem totalem illius voti: quoad dispensationem partialem ad petendam debitum tantum, §. sequenti mentione.

70 IV. Reservatum est votum continentiae, seu castitatis *integra* tantum. Non ergo sunt reservata sed dispensabilia ab Episcopo, vel Privilegiato partialia tantum continentiae, & castitatis: ut scilicet, votum castitatis conjugalis tantum: votum petendi debitum conjugale: votum virginitalium intendendo integritatem claustrum: votum nubendi, vel non ducendi uxorem: votum fornicandi, vel mulierem non tangendi, & similia: & tandem ipsum votum suscipiendi Ordinis, cui accessorium tantum est votum castitatis; nam qui vovit sacrum Ordinem suscipere non vovet actu & directe castitatem, sed solum actu, & directe vovet suscipere talem statum, cuius votum castitatis tacite annexum est. Omnia reser-
 apud *Auth. cit. Suarez. Sanch. Laym. alios.*
 tio omnium est sæpius inculcata. Quia reser-
 vatorum, cum sit odiosa, & à communi Juris
 alias ordinaria potestate Episcoporum exorbitans
 strictæ interpretationis esse debet; adeoque reser-
 vatio votorum continentiae, & castitatis intelligenda
 de continentia simpliciter dicta, id est *perpetua*
 & *integra*: atqui omnia enumerata vota hec
 priori numero, non sunt continentiae, & castitatis
 simpliciter *perpetua* & *integra*: adeoque, de
 te vera ratione, & materia voti reservati, non
 servata. Adde, hæctenus quidem in dispensatione
 ejusmodi votorum, cum deficiat vera materia
 reservati Pontifici, pari passu ambulant Episcopus
 & Confessarius privilegiatus: at non in sequenti
 ob rationem datam.

*Idque totum extra casus argenti
necessitatis.*

Etiam manente verâ materiâ, & ratione voti
reservati Summo Pontifici, adhuc quandoque
per accidens dispensat Episcopus tanquam Delega-
tus Pontificis, quando nimirum est impedimentum
adeundi Summum Pontificem, & vera necessitas
cogit maturare dispensationem, juxta communissi-
mam, receptamque Sententiam, & praxin. Ratio
sumitur ex epikia, & rationabiliter præsumpta
mente Pontificis, nolle cum sibi vota reservare in
quocunque casu, sed potius contentum esse, ut ur-
gente gravi necessitate cum impedimento ipsum
adeundi potestas dispensandi devolvatur ad Episco-
pum proprium, & velut recidat in ejus primævam
potestatem; sicut eadem ratione in aliis Legibus
Pontificiis, Censuris, &c.

Episcopus in ejusmodi casu necessitatis dispensa-
re poterit, etiam si Legatus Pontificius, vel Nun-
tius in Provincia sit: ut docet (contra nostrum Ro-
driquez p. 2. sum. c. 100. concl. 3. & alios) Suar.
l. 6. de voto. c. 28. n. 10. & Sanch. cit. l. 8. de matr.
disp. 9. n. 25. Laym. cit. c. 7. n. 17. Ratio est, quia
Legatus Pontificius, etiam à Latere, ordinario Ju-
re, vi dignitatis, & Officii sui non habet majorem
dispensandi facultatem, quam Episcopus: ideó-
que liberum erit voventi in tali necessitatis casu pro
dispensatione voti reservati recurrere, vel ad Epi-
scopum, vel ad Legatum ut cum Suarez & aliis
docet Sanch. lib. 8. de Matrim. disp. 9. nam. 25.

At,

At, quid si Legatus specialem commissionem habeat dispensandi in votis reservatis, aliisque Legatus Pontificis? Communior, & sine dubio probabilius, ac tutior sententia cum *Sanct. ibidem*, & aliorum negat Episcopum tunc dispensare posse, sed recurrendum ad Legatum, vel alium simili potestate pollentem. *Ratio urgens est*; quia eo casu Legatus solum dispensare potest ratione necessitatis, at hæc ratio necessitatis cessat, si Legatus, vel alius adiri possit, qui ad id specialem commissionem habeat, ut in casu necessitatis ad illos recurri possit. Contra tamen etiam tunc Episcopum dispensare posse non improbabiliter affirmant alii, *Henr. Avila*, apud *Laym. cit. c. 8. n. 17.* Eò, quod reservatio Papæ strictè interpretanda, ad Legatum detorquenda non sit.

- 73 Necessitas hujusmodi, ob quam Episcopus voto Papæ reservato legitimè dispensare poterit, omnium consensu, debet esse verè gravis, quam mirum Pontifex meritò præsumatur non voluisse comprehendere in reservatione sua: ejusmodi necessitas vix contingit in votis triplicis peregrinationis, frequenter verò in votis continentia, & Religionis in ordine ad matrimonium, ejusve usus. Ubi notanda differentia: quòd votum continentia impediat, & contractum, & usum Matrimonii: adeò ut eo voto adstrictus peccet, contrahendo Matrimonium, & debito peccato contentendo, tametsi alteri petenti reddere teneatur. Votum verò Religionis ineundæ solum impedit contractum matrimonii, non verò ejus usum: ita ut

voto obstrictus peccet quidem mortaliter Matrimonium ineundo, eoque se impotentem reddendo ad executionem voti sui: at deinceps Matrimonio liberè, & licitè utitur, & petendo, ac reddendo debitum. Non enim fecit votum castitatis servandæ, sed solum de vivenda castitate: id, quod modo culpabiliter licet, contractâ impotentia, præstare non potest. Jam res valde practica particulatim explicanda est.

Votum emissum, & dispensandum, ante Matrimonium.

SI solutus, vel soluta, ante contractum Matrimo-74
nium, castitatem, vel Religionem vovit, nullus, nisi Pontifex Summus Jure ordinario dispensat, neque absolutè, neque ad effectum Matrimonii, *secundùm omnes*. Solus Episcopus [non Privilegiatus Mendicans] per accidens dispensat ratione urgentis necessitatis, & impossibilis recursus ad Papam. Necessitas ordinaria, & sufficiens est, si ex dilatione Matrimonii usque ad responsum Pontificis ex parte voventis, seu inter contracturos urgeat periculum incontinentiæ, scandali, vel alterius mali. Si Matrimonium differri nequeat sine gravi sponsi, vel sponsæ, vel eorum familiæ dedecore: si sponsa deflorata, prolesve nascenda infamanda sit, &c. maximè, si Titius jam morti proximus, nisi Bertham suam ducat, relinqueret filios illegitimos, vel orientur graves discordiæ inter cognatos, & his similia, de quibus latè Sanch. *l. 2. de Matrim. disp. 40.*

*Votum emissum ante, & dispensandum
Matrimonium.*

75 **S**I quis, vel quæ voto continentiae antea emissa, nulla obtenta dispensatione, adeoque cum gravi culpa, contraxit Matrimonium, etiamsi non consummaverit, multò magis, si jam consummaverunt, liquidò dispensat Episcopus ad petendum debitum solum (remanente firmo voto quoad utpotè ad non se polluendum, non fornicandum, servandam castitatem conjugis mortuam) non amplius per accidens, sed per se potestate ordinaria per consuetudinem legitime obtentam: quæque idem poterit per Privilegium Confessorum Mendicans, ut §. 2. ostensum est, nec aliud addendum.

*Votum emissum, & dispensandum post
Matrimonium.*

76 **S**I quis, vel quæ post contractum Matrimonium votum castitatis emisit sine licentia alterius conjugis cedentis juri suo, jam ex dictis liquet, ordinario posse dispensare Episcopum, & per consequens etiam Privilegiatum. Non enim potest vivere absolutam, & integram castitatem in praejudicium alterius conjugis, cui reddere debitum iustitia obligatur: vovit ergo solum castitatem partialem, & secundum quid, scilicet non petere debitum, quale votum reservatum non est. At vero si quis, vel quæ vovit castitatem integram cum consensu alterius conjugis approbativo, ac cedente juri suo: ut cum ambo conjuges mutuo consensu

idem votum emittunt, dubium non est, Episcopum posse dispensare per accidens, ratione urgentis necessitatis ob periculum incontinentiæ imminens, antequam possit recurri ad Pontificem: probabilissimum etiam posse dispensare per se, Jure ordinatio per consuetudinem quæsito; sicut si votum esset emissum ante contractum Matrimonium: eadem enim utrobique est ratio periculi incontinentiæ. Ita expressè supponit noster *Rodriquez O. Regul. tom. 1. q. 62. a. 2.* Et cum aliis docet *Tamburinus lib. 3. c. 16. §. 4. num. 45.* contra alios ideo negantes; quòd tunc non teneatur cohabitare simul (sicut si votum ab uno ante Matrimonium contractum esset emissum) ideòque non urgeat periculum incontinentiæ, quod est radix dictæ consuetudinis: Sed

¶. Facile negando conseq. Quia licet illud periculum fuerit radix, tamen occasione illius inducta est absoluta consuetudo, quæ in conjugatis possit ab Episcopis dispensari: & reverà semper viva conjugè, sive cohabitante, sive non, urget adhuc illud periculum. Sed nunquid eo casu poterimus etiam dispensare Privilegiati? Negat discretè *Rodriquez l. cit. Quia, inquit, facultas impetrata tantùm fuit pro illis, qui ante Matrimonium contractum votum simplex castitatis emisissent: non tamen pro illis, qui post contractum Matrimonium votum continentia fecerunt.* Hæc ille. Et verissimum est, non posse vi Privilegii illius Pii V. vivæ vocis Oraculo concessi: probabile tamen, & ex dictis inferri videtur, posse vi alterius privilegii

388 *Traet. III. In II. Præcept. Decal. Cap. III.*
dispensandi in omnibus votis, in quibus potest
Episcopi potestate ordinaria. Sed ego nihil
mare ausim: ordinariâ & tutissimâ viâ ad Episcopum
recurrendum censeo.

78 Advertendum autem hic semel pro semper
dispensatio hujusmodi in voto castitatis, sive
sive post Matrimonium; sive ab Episcopo,
Privilegiato concessa, non sit totalis, & absoluta
partialis tantum pro usu hujus Matrimonii,
diu durat. Cum enim tota ratio istius facti
dispensandi sit urgens necessitas, ipsa dispensatio
concessa non potest se amplius extendere, quia
ipsa necessitas postulet. Unde talis, cum quod
Matrimonium contrahendum, vel post con-
tractum, ad eorum utendum ab Episcopo, vel Privilegiato
dispensatum est in voto continentiae, solum dum
ante Matrimonium debitum petere, ac reddere potest
de reliquo remanente voto firmo & reservato.
interea teneatur servare castitatem conjugalem
(non fornicando, polluendo, morosè delectando
aliis, &c.) & post obitum conjugis, servare casti-
tatem integram, etiam abstinendo ab alio con-
jugio: quia nec prior necessitas, nec consequens
dispensatio se eousque extendebat. Secus veni-
ciendo peccabit contra votum suum non ab
quàm Summo Pontifice integrè dispensabile. *L. 1.*
ntilissimè Card. de Lugo Respon. Moral. lib. 6. c. 1.
1. Ubi latè explicat, quòd etiam, quando Summus
Pontifex dispensat cum illigatis voto simplici
stutatis, non dispenset integrè, sed solum in parte
nimirum respectu copulæ conjugalis, & ut

tantum Matrimonii; indeque rectè infert votum illud, etiam post dispensationem Pontificiam, quoad reliquas partes castitatis manere reservatum.

Tandem quoad dispensationes votorum aliàs⁷⁹ Episcopi & privilegiati conveniunt in hoc, quòd utrique possint vota dispensare, vel commutare, etiam extra Sacramentum confessionis, imò etiam absentibus. Quia pro neutris ullo jure, vel clausula istud exercitium ad solum forum Sacramentale restringitur: ut videre est apud Sanch. l. 4. Moral. c. 43. & alios passim. Præter autem differentiam particularem in votis reservatis §. 2. in fine assertam, generaliter differunt sicuti excedentes, & excessi. Ex una parte, Episcopi possunt suam potestatem dispensandi, vel commutandi vota aliis delegare: quia in ipsis hæc potestas est ordinaria: at Mendicantes non possunt, quia Delegati sunt. Ex altera parte, Mendicantes possunt exercere sua Privilegia circa omnes Fideles ad ipsos undecunque accedentes, agunt enim nomine Pontificis: Episcopi autem qui per suam Jurisdictionem agunt, ultra suos Diocesanos se extendere nequeunt. §. Extensionem facultatis dispensandi in votis ad juramenta, combinabo infra Sect. 4. §. 2. Regula 3. cum facultate commutandi.

SECTIO IV.

Votorum, ac juramentorum commutatio.

SUMMARIUM.

80. Voti commutatio est translatio obligationis ab una materia ad aliam, &c.

B b 3

81. Ee